

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko

Konwentu Powiatów Województwa Pomorskiego w sprawie potrzeby zapewnienia finansowania zadań zleconych Starostom Powiatowym z zakresu administracji rządowej dotyczących scalania i wymiany gruntów.

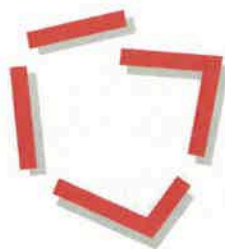
Malbork, 27.03.2026 r.

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1197) prace dotyczące scalenia gruntów oraz zagospodarowania poscaleniowego prowadzi i wykonuje właściwy Starosta jako zadanie z zlecone z zakresu administracji rządowej. Postępowanie ws. scalenia prowadzi się na podstawie wniosku złożonego przez właściciela gruntu, jeżeli wniosek zostanie złożony i spełnia wymogi, Starosta zobligowany jest do wszczęcia i prowadzenia postępowania w sprawie. Natomiast samo wszczęcie postępowania implikuje konieczność niezwłocznego przystąpienia do wyłonienia wykonawcy prac scaleniowych (geodety / projektanta) w trybie ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz.1320 ze zm.), co wiąże się z koniecznością zaciągnięcia zobowiązania finansowego.

Wydatki samorządu powiatowego przewidziane są odpowiednio w jego budżecie i planie finansowym, często na dzień ich sporządzania nie ma możliwości przewidzenia czy i w jakiej ilości wpłyną właściwe wnioski dotyczące scalenia, a brak jest zapewnień co do wysokości finansowania tych zadań przez ministerstwo.

Art. 3 ust. 5- 8 ustawy o scaleniu i wymianie gruntów, reguluje z jakich środków mogą być finansowane prace scaleniowo wymienne oraz prace poscaleniowe, są to np. środki unijne, środki właścicieli gruntów, środki z funduszy celowych. Należy podkreślić, że ustawa wskazuje, iż prace te mogą być, a nie muszą być w ten sposób finansowane, jeżeli nie ma możliwości uzyskania takich środków. Taki zapis powoduje, że brak jest dostatecznego zabezpieczenia dla finansowania tych prac.

W związku z tym, że prace scaleniowe są zadaniem z zakresu administracji rządowej, a nie samorządowej, powinny być na ten cel udzielane właściwe dotacje, a jeżeli przyznane już dotacje nie są

ZWIĄZEK POWIATÓW POLSKICH

wystarczające, to powinno nastąpić ich zwiększenie, odpowiednio do ilości wniosków jakie proceduje dany Starosta.

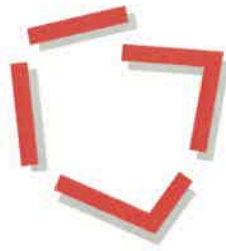
Zgodnie z art. 46 ust. 1 i 261 z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483 ze zm.), jednostka sektora finansów publicznych może zaciągać zobowiązania tylko do wysokości kwot wydatków określonych w planie finansowym. Naruszenie tej zasady może rodzić odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Natomiast wszczęcie postępowania scaleniowego powoduje, że niezbędne jest niezwłoczne zaciągnięcie zobowiązania finansowego dla którego może nie być zapewnionego finansowania przez ministerstwo.

Podjęcie decyzji o wszczęciu postępowania w sytuacji braku środków zmusza organ do przewlekłości postępowania i oczekiwania na to aż środki takie się pojawią, albo do zaciągnięcia zobowiązania bez przewidzianego pokrycia w planie finansowym, co powoduje naruszenie zasad dyscypliny finansów publicznych.

Kolejnym aspektem finansowania prac scaleniowych jest kwestia wąskiego katalogu kosztów kwalifikowanych jakie można uzyskać z właściwych dofinansowań unijnych, a także nieodzwierciedlająca realiów cenowych wysokość tych kosztów.

Operacje scaleniowe i zagospodarowanie poscaleniowe mogą być realizowane w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki rolnej na lata 2023-2027. Instrument ten formalnie zakłada stu-procentowe dofinansowanie kosztów kwalifikowalnych, lecz jednocześnie wprowadza sztywne limity stawek wyrażonych w euro na hektar, zarówno dla dokumentacji geodezyjno-prawnej, jak i zagospodarowania poscaleniowego. Limity te, ustalone kilka lat temu, nie zostały w sposób adekwatny zrewaloryzowane wobec gwałtownego wzrostu kosztów pracy, usług geodezyjnych, materiałów budowlanych, paliw czy robót drogowych. Dodatkowo przyjęty model refundacyjny oznacza, że pomoc jest wypłacana po poniesieniu wydatków, co wymaga od powiatu wcześniejszego ich sfinansowania. Sam fakt możliwości uzyskania dofinansowania jest aspektem pozytywnym, jednakże jego realizacja nie jest w pełni satysfakcjonująca. Przede wszystkim brakuje możliwości uwzględnienia w kosztach kwalifikowanych obowiązków informacyjnych i promocyjnych nakładanych na beneficjentów środków unijnych, a także brak możliwości kwalifikowania kosztów obsługi administracyjno – finansowej i prawnej oraz nadzoru inwestorskiego nad realizacją prac scaleniowych. W ocenie Konwentu Powiatów Województwa Pomorskiego koszty takie powinny podlegać uwzględnieniu, gdyż stanowią realne obciążenie finansowe dla powiatów.

Podkreślić należy, że art. 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz.483) oraz art. 49 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek

ZWIĄZEK POWIATÓW POLSKICH

samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1572) nie pozostawiają wątpliwości co do obowiązku zapewnienia jednostkom samorządu terytorialnego środków finansowych w wysokości umożliwiającej pełne i terminowe wykonanie zadań zleconych.

Z uwagi na fakt, że zadania scaleniowe są zadaniami administracji rządowej apelujemy o podjęcie niezwłocznych działań w celu zapewnienia ich finansowania. Obecnie obowiązujące normy i praktyka nie zabezpieczają Starostów, w zakresie finansowania tych zadań, a wręcz przeciwnie narażają na odpowiedzialność z tytułu dyscypliny finansów publicznych, albo przewlekłego prowadzenia postępowania. Należy pamiętać, administracja działa na rzecz obywateli, zatem brak finansowania, w ostateczności odbija się negatywnie na osobach, które składają wnioski o scalenie gruntu / prace poscaleniowe.

Konwent Powiatów Województwa Pomorskiego sugeruje podjęcie następujących działań w celu zażegnania problemu finansowania prac scaleniowych i poscaleniowych:

1. Zwiększenie finansowania prac poprzez przekazywania adekwatnych co do wysokości poniesionych kosztów dotacji celowych na rzecz powiatów.
2. Udzielanie promesy dotyczącej finansowania prac scaleniowych (w przypadku niemożności udzielenia niezwłocznej dotacji), aby zabezpieczyć powiaty, co do możliwości uzyskania środków na prace scaleniowe i poscaleniowe.
3. Wystąpienie do właściwych organów Unii Europejskiej o waloryzacji kosztów wskazanych w dofinansowaniach, w celu urealnienia cen oraz zwiększenia katalogu kosztów kwalifikowanych.

PRZEWODNICZĄCY
KONWENTU POWIATÓW
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
Marek Szczepański

